

## **Posudek vedoucího na diplomovou práci Eriky Širůčkové *Aplikace teorie voleb druhého řádu na volby v České republice.***

Jedná se o autorčinu druhou diplomovou práci. Po neúspěšné obhajobě předchozí práce autorka změnila téma i školitele; výsledkem je tato práce.

V rovině koncepční:

Autorka zvolila dobré téma (aplikace teorie SOE na jiné volby druhého řádu, než volby do EP, na než aplikace teorie SOE tak často redukuje a to v evropském kontextu). Práce má výzkumnou otázku (zda výsledky voleb druhého řádu v ČR v období 2006-2013 odpovídají predikacím teorie SOE) a celkem srozumitelné hypotézy, vycházející z teorie (hypotézy stran volební účasti, zisků vládní stran a v jejím rámci ještě závislosti na volebním cyklu, zisků malých stran a podílu neplatných hlasů), které jsou pak skutečně v empirické části testovány a výzkumná otázka je v závěru zodpovězena. Zvolená teorie je vhodná, datové zdroje jsou relevantní.

Autorka provedla při přípravě testování řadu správných předběžných metodologických rozvah (obhajoba zvoleného období, správně konstatuje že pro testování hypotéz jsou relevantní zisky na úrovni volební nikoli mandátové, pro senátní volby pokládá správně za relevantní první nikoli druhé kolo, pro testování hypotézy o malých stranách použila komplikovanější ale metodologicky čistší cesty skrze index efektivního počtu stran apod.). V některých případech ale rozvahu naopak neprovedla, nebo není jasné, jak její rozvaha dopadla (např. jak počítala při sestavování indexu efektivního počtu stran s koalicemi).

V rovině stylistické:

Mnohé formulace jsou zjevně překladem, ale je otázkou, zda je to překlad do češtiny (např. „volby druhého řádu mohou zaznamenávat ztrátu druhořadého profilu voleb, což se děje díky ztrátě cyklického prvku v podpoře vládních stran“ s. 19).

Propojování českých a anglických slov je problematické (např. formulace jako „na začátku volebního cyklu honeymoon“ nebo „uprostřed volebního cyklu midterm“ (namátkou s. 53 a 54) jsou nesmysl - honeymoon a midterm jsou názvy pro jistou fázi volebního cyklu, formulace by tedy měla znít nějak jako „na začátku volebního cyklu ve fázi honeymoon“ apod.).

Ostatně, volba slov obecně - přinejmenším v česky psané práci – je často velmi překvapivá (např. opakované označování dvojice autoru Reifa a Schmidta za „duo“, nebo užití „rozhraní“ ve významu „období“ (druhý odstavec s. 10)).

Některé formulace jsou dost zavádějící (např. práce se „ponese v duchu“ případové studie (s. 21) – takže to bude případová studie nebo ne?).

Někdy mi z použité formulace vůbec není jasné, co se jimi vlastně míní a to, co se dohaduji, že jimi autorka míní, je podle mě chybné. Typický příklad: „O SOE i další autoři uvažují jako o volbách, kde se voliči nerozhodují takticky, jako je tomu v případě FOE, neboť znají účinky volebního systému, podle kterého pak dochází k přepočtu odevzdaných hlasů na mandáty, ale voliči zde mohou nechat promluvit hlas jejich srdce.“ (s. 18) V SOE se volič nerozhodují takticky protože znají účinky volebního systému? Pak by ale nedával smysl konec věty o hlasování srdcem. Takže spíše to budou FOE, kde se voliči rozhodují takticky, protože znají efekt volebního systému? Problém je, že ale z hlediska teorie SOE je úplně irelevantní, zda voliči v kterékoli z volebních arén rozhodují se znalostí efektu volebního systému – třeba ho znají ve všech arénách, třeba ho neznají v žádné – ; důležité je, že jedněm volbám přiřítají

větší význam (takže např. v SOE klidně mohou efekt volebního systému znát, ale nebudou volit strategicky, protože to prostě není nutné).

Úprava je velmi kolísavá. Např. někdy začínají poznámky pod čarou malými písmeny, někdy velkými. U odkazů na články autorka používá v rozporu s našimi citačními zásadami kurzívu pro název článku, nikoli časopisu (a někdy ani pro jedno, např. pozn. 27 nebo 36) – v závěrečném seznamu literatury to pak ale pro změnu uvádí správně – a pro přímo v textu naopak kurzívou nepoužívá ani pro jedno. Z překlepů bych zmínil alespoň nešťastného Michaela Marshe, který je nazýván také „Miachel“ (s. 11) a „Michal“ (s. 18).

V rovině obsahové:

Autorka pracuje s teorií SOE, ale ze všech dimenzí, které Reif a Schmitt berou v potaz pro vysvětlení daného fenoménu, pracuje vlastně jen s dimenzí první – ačkoli budiž, to by bylo zdůvodnitelné – a navíc u ní mám pochybnost, jestli správně pochopila, že Reif a Schmitt vidí v principu less-at-stake základ pro všechny své hypotézy, nejen pro hypotézu, kterou autorka označuje číslem 4 (viz přehled hypotéz s. 18-21).

Autorka uvádí způsob výpočtu efektivního počtu stran správně, nejsem si ale jist, jestli ten výpočet samotný pak opravdu správně provádí. Např. u voleb do PSP v r. 2010 (index Širůčková: 6,67) je kontrolně vypočtený index jiný (Polášek: 6,78, kolega Koubek, kterého jsem žádal o druhý kontrolní přepočítání: 6,75). Příčinou může být chybný převod procent na desetinná čísla, ale v při daných hodnotách možná spíše rozdíl v počtu desetinných míst, na která je výsledek počítán, metoda a úroveň zaokrouhlování apod. Odlišně vychází také kontrolní výpočet indexu u krajských voleb v r. 2008 (nepočítal jsem ovšem všechny možné varianty – autorka totiž neříká, jak pracuje s koalicemi).

Autorka zjevně jako zisky vládních stran ve volbách prvního řádu vede zisky stran, které se staly vládními v důsledku těchto voleb, nikoli – jak by žádala teorie SOE – stran, které byly vládními před těmito volbami. Je zvláštní, že se této chyby dopouští, když při zaznamenávání zisků vládních stran ve volbách druhé řádu postupuje správně...

Shrnuto, koncepčně poměrně zdařilé řešení bohužel výrazně poškozuje styl, který je někdy na samé hranici srozumitelnosti a v obsahové oblasti vystávají některé problémy s praktickým naplňováním onoho koncepčně zdařilého řešení.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou 3.

Martin Polášek, 11.9.2015